

Piotr Sak

Członek Trybunału Stanu

Sygn. akt TS 1/25

Oświadczenie

Działając na podstawie art. 42 § 3 k.p.k. w zw. z art. 18 ust. 2 ustawy o Trybunale Stanu, niniejszym składam oświadczenie w związku z wnioskiem prokuratora z Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej złożonym na podstawie art. 41 § 1 k.p.k., o wyłączenie mnie od udziału w sprawie z wniosku Prokuratury Krajowej o uchylenie immunitetu Przewodniczącej Trybunału Stanu Małgorzaty Manowskiej.

W moim przekonaniu nie zachodzą przesłanki i okoliczności mogące wpływać na moją bezstronność, które uzasadniałyby obawę co do możliwości obiektywnego orzekania w niniejszej sprawie. Podkreślić należy, że do wyłączenia sędziego na podstawie przesłanki *iudex suspectus*, zaistnieć muszą szczególne okoliczności, które z istoty swej mają charakter zagrażający bezstronności sędziego. Utrwalenie przekonania co do niezależności sądów i niezawisłości sędziów sprzeciwia się ich wyłączeniu od rozpoznania sprawy bez istotnych, obiektywnych przyczyn. Wątpliwość co do bezstronności sędziego musi istnieć obiektywnie i poddawać się zewnętrznej weryfikacji oraz ocenie. Takie zaś w mojej ocenie nie występują w przedmiotowej sprawie.

Główne zarzuty Prokuratury Krajowej wynikają i ogniskują się wokół niezadowolenia z sentencji i uzasadnienia postanowienia Trybunału Stanu z dnia 29 sierpnia 2025 r. Wymaga w pierwszej kolejności podkreślenia, iż orzekanie w kwestiach incydentalnych nie stanowi przesłanki wyłączenia sędziego na podstawach wskazanych w art. 41 (vide: post. SN z 14.10.2016 r., Legalis). Nie uzasadnia także wniosku o wyłączenie, reprezentowana przez sędziego, odmienna od poglądu strony ocena prawna (por. postanowienie SN z dnia 20 lutego 1976 r., II CZ 8/76, Lex, nr 7802). Przeświadczenie strony, co do tego, że sędzia prowadzi proces wadliwie, sprzeczne z regułami procedury samo w sobie nie świadczy o stronniczości sędziego (por. postanowienie SA w Krakowie z dnia 26 czerwca 2014 roku, IACz 1128/14, LEX).

Wydaje się, że wniosek o wyłączenie został doraźnie wykorzystany i potraktowany jako nośnik polemiki wynikającej z niezadowolenia strony z zapadłego rozstrzygnięcia. Symptomatyczne i skrajnie samo-sprzeczne jest to, że Prokuratura Krajowa zarzuca składowi orzeczniczemu Trybunał Stanu zastosowanie przepisów k.p.k. dotyczących instytucji *iudex inhabilis*, zaś sama na podstawie art. 41 k.p.k. składa wniosek o wyłączenie mojej osoby. Jest to rażąca i rzadko spotykana niekonsekwencja. Wniosek o wyłączenie w sposób konkludentny świadczy o tym, iż Prokuratura Krajowa dokonała auto-refleksji i jednak uznaje, iż stosuje się przepisy art. 40 i 41 k.p.k. do spraw prowadzonych przed Trybunałem Stanu,

co należy dostrzec i podkreślić. Choć nie do końca konsekwentnie, bowiem te same podstawy zaistniałyby w stosunku do członka Trybunału Stanu Józefa Zycha, który nie sposób ustalić dlaczego, przy przyjęciu nowego stanowiska Prokuratury Krajowej, został pominięty.

Należy podkreślić, iż członkowie Trybunału Stanu na mocy postanowienia z dnia 29 sierpnia 2025 r. zostali wyłączeniu ma mocy art. 40 § 1 pkt 4 k.p.k., z uwagi na fakt przesłuchania ich przez Prokuraturę Krajową, a nie uznania ich, że byli świadkami w znaczeniu materialnym. Warto zauważyć, iż norma ta składa się z dwóch przesłanek uzasadniających wyłączenie z mocy prawa sędziego, tj. był świadkiem czynu, o który sprawa się toczy, albo został w tej sprawie przesłuchany. Zatem w stosunku do tych sędziów zmaterializowała się druga przesłanka, która implikowała ich wyłączenie. Nie sposób uznać, iż byłem bezpośrednim świadkiem czynu polegającego na niedopełnieniu obowiązku wynikającego z § 7 ust. 3 regulaminu Trybunału Stanu przez Przewodniczącą Trybunału Stanu w okresie od [...] roku do [...] r. Abstrahując od możliwości „dostrzeżenia” czynu z zaniechania, warto w tym miejscu przytoczyć wyrok Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 7 lutego 2024 r., sygn. akt III KK 457/23 - zgodnie z art. 40 § 1 pkt 4 k.p.k. sędzia jest z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie jeżeli: był świadkiem czynu, o który sprawa się toczy. Podstawa ta aktualizuje się w sytuacji, w której sędzia był świadkiem czynu w sensie faktycznym tj. gdy poczynił własne zmysłowe spostrzeżenia odnośnie danego czynu jako całości lub co do niektórych zachowań składających się na ów czyn.

Odnosząc się do twierdzeń Prokuratury Krajowej, należy zauważyć, iż przed Trybunałem Stanu stosujemy odpowiednio przepisy procedury karnej. Ustawodawca nie wprowadził przepisów eliminujących obowiązywanie art. 40 i 41 k.p.k. dotyczących wyłączenia sędziów w toku postępowania przed Trybunałem Stanu, w tym immunitetowego. Co więcej postępowanie immunitetowe, zgodnie z bogatym orzecnictwem Trybunału Konstytucyjnego i Sądu Najwyższego, ma charakter represyjny, wobec powyższego powinny być stosowane najwyższe standardy i naczelne zasady, w tym prawo do bezstronnego sądu. Dnia 27 maja 2009 r. Sąd Najwyższy wydał uchwałę w sprawie o sygn. akt I KZP 5/09, w której wskazano: „W postępowaniu toczącym się przed sądem dyscyplinarnym w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej lub na jego tymczasowe aresztowanie odpowiednie zastosowanie mają przepisy o postępowaniu dyscyplinarnym, zawarte w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.), zaś w zakresie nimi nieuregulowanym, koniecznym dla zachowania funkcjonalności i standardów rzetelnego procesu, przepisy Kodeksu postępowania karnego”. Sąd Najwyższy uznał, że nie zachodzi wątpliwość co do tego, iż postępowanie dotyczące uchylenia immunitetu sędziego sądu powszechnego w trybie art. 80 ww. ustawy, podobnie jak to z art. 49 Ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym w zakresie sędziów Sądu Najwyższego, jest blisko związane z toczącym się postępowaniem przygotowawczym w fazie in rem i warunkuje możliwość prowadzenia postępowania karnego przeciwko

sędziemu chronionemu immunitetem. Ponadto choćby w świetle motywów zawartych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 listopada 2007 r., K 39/07, nie ma wątpliwości, że postępowanie zmierzające do uchylenia immunitetu sędziego jest postępowaniem represyjnym. Na marginesie warto zauważyć, iż Prokuratura Krajowa we wniosku o uchylenie immunitetu Przewodniczącego Trybunału Stanu przytoczyła i powołała się na art. 80 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych. Kończąc te rozważania należy przytoczyć wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 6 lipca 2023 r. (skargi X.Y. nr 21181/19 i 51751/20), gdzie przesądzono stosowanie art. 6 ust. 1 Konwencji do postępowania immunitetowego. Tym samym nie może ulegać wątpliwości, iż do postępowań immunitetowych stosujemy przepisy k.p.k.

Nie sposób również zrozumieć stanowiska Prokuratury Krajowej w zakresie potrzeby zastosowania art. 34 § 3 Kodeks postępowania karnego przez Trybunał Stanu. Prokurator jako organ postępowania przygotowawczego jest gospodarzem tego postępowania i to on decyduje o zakresie podmiotowo-przedmiotowym wniosku o uchyleniu immunitetu. To była wyłączna decyzja Prokuratury o połączeniu do wspólnego prowadzenia obok czynu dotyczącego braku zwołania pełnego składu Trybunału Stanu, innych dwóch czynów związanych z działalnością Pani Małgorzaty Manowskiej w Sądzie Najwyższym. Tym samym prowadzone było jedno postępowanie, zaś zeznania sędziów Trybunału Stanu stały się integralną częścią materiału dowodowego połączonych ze sobą spraw. Ta decyzja Prokuratury skutkowała tym, że zainfekowali swoimi rozstrzygnięciami proceduralnymi całość akt sprawy. Sędzia nie może rozpoznawać sprawy i jest wyłączony z mocy prawa od całości, nawet gdyby było wiele czynów zarzucanych sprawcy a sędzia zeznawał tylko odnośnie jednego czynu i zarzutu. Łączenie spraw na podstawie art. 34 § 1 i 2 k.p.k., wbrew jego literalnej treści, nie ma charakteru obligatoryjnego (vide: Komentarz do art. 34 k.p.k., red. Skorupka 2025, wyd. 36/Wojciech Jasiński). Zatem to Prokuratura Krajowa zadecydowała o zakresie wniosku o uchylenie immunitetu Przewodniczącego Trybunału Stanu. Poprzez jego złożenie doszło do petryfikacji wniosku, a tym samym Trybunał Stanu w ramach swojej kognicji ma w jednym rozstrzygnięciu wyrzec i odnieść się do niego. Warto zauważyć, iż art. 34 k.p.k. dotyczy kwestii związanych z formami zjawiskowymi przestępstwa i dotyczy łączności przedmiotowej i mieszanej. Przepis normujący kwestię wyłączenia sprawy do odrębnego rozpoznania dotyczy spraw objętych właściwością z łączności przedmiotowej i podmiotowo-przedmiotowej (mieszanej). Przepis ten nie dopuszcza takiego zabiegu w przypadku wystąpienia tylko li wyłącznie łączności podmiotowej. Wobec powyższego wniosek prokuratora delegowanego do Prokuratury Krajowej nie zasługuje na uwzględnienie.

[A.W.]

[M.J.]